

دوفصلنامه پژوهش های علوم نظامی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)،

سال اول، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۹: ص ۱۳۸-۱۰۹

مطالعه شیوه‌های آموزشی ارتقاء مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان

در یک دانشگاه نظامی

دکتر حمیدرضا قریشی^۱، محمد بلخی^۲، هدایت شیخی زاده^۳

دریافت: ۱۳۹۹/۰۲/۱۵

پذیرش: ۱۳۹۹/۰۴/۰۴

چکیده:

هدف اصلی این پژوهش شناخت آسیب‌های موجود در شیوه‌های آموزشی ارتقاء مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان یک دانشگاه نظامی است و از طرفی این دانشگاه عهده‌دار تربیت دانشجویانی است که مأموریت اصلی آن‌ها پس از فارغ‌التحصیلی، دفاع از انقلاب اسلامی و حفظ دستاوردهای آن است.

لذا این تحقیق از نوع کاربردی و روش تحقیق، توصیفی تحلیلی و پیمایشی با جامعه آماری به تعداد نودوهشت نفر بوده و جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی کمک گرفته شده است. نتایج پژوهش نشان داد که نقص در تخصص مربیان مهارت تیراندازی از نظر دانشجویان با میانگین ۴/۱۰۴۶ و از نظر مربیان و فرماندهان با میانگین ۳/۹۶۸ و همچنین نقص در تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی از نظر دانشجویان با میانگین ۴/۳۱۳۷ و از نظر مربیان و فرماندهان با میانگین ۴/۰۲، به ترتیب اولویت اول تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی و در اولویت دوم نقص در تخصص مربیان قرار دارند. با بازنگری و توجه به نقاط ضعف و آسیب‌ها در شیوه‌های آموزشی مربوط به نقص در دو حوزه تخصص مربیان و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی دانش‌آموختگان و با برنامه‌ریزی‌های دقیق می‌توانیم آسیب‌ها را از بین ببریم.

کلیدواژه‌ها: تربیت پاسدار، آموزش، آسیب‌شناسی، شیوه، مهارت تیراندازی.

^۱ استادیار دانشگاه جامع امام حسین (ع)

^۲ عضو هیئت علمی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

^۳ مدرس دانشگاه افسری و تربیت پاسداری امام حسین (ع)

مقدمه:

انقلاب اسلامی ایران، بزرگ‌ترین و عمیق‌ترین انقلاب ارزشی و فکری عصر حاضر است. بنیان‌گذار این نهضت مقدس، حضرت امام خمینی (ره) با پیروی از مکتب سیدالشهدا (ع)، دست ستم و سلطه قدرت‌های استکباری را از کشور امام زمان (عج) کوتاه کرد و به احیای سیره‌ی رسول اکرم (ص) و اصلاح امورات و تحکیم پایه‌های حکومت اسلامی پرداخت و نهادهای پرثمری را یکی پس از دیگری در جامعه اسلامی ایران بنیان نهاد. سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از خجسته‌نهادهایی است که هم‌زمان با شکل‌گیری نظام مقدس اسلامی به دستور آن پیر عارف و دوراندیش تأسیس گردید و رسالت عظیم پاسداری از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن و دفاع از حریم ولایت مطلقه فقیه را بر عهده گرفت. از آغاز شکل‌گیری سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بحران‌های فراوانی گریبان‌گیر انقلاب هم شده بود و سپاه به‌عنوان حافظ انقلاب، وظیفه مقابله با این بحران‌ها را عهده‌دار شد. بحران‌های گنبد، ترکمن صحرا، سیستان و بلوچستان، کردستان، خوزستان و آذربایجان به دست سپاه به‌کلی از بین رفتند و چندین کودتا و طرح براندازی توسط آن خنثی و سرکوب گردید و همچنین بسیاری از احزاب و گروه‌ها و افراد ضدانقلاب و معاند با نظام جمهوری اسلامی که در برابر آن دست به خشونت و اسلحه بردند؛ توسط این نهاد انقلابی فروپاشیده یا کشته شدند. در این برهه، نظام نوپای جمهوری اسلامی می‌رفت تا دوران بحران اولیه را پشت سر بگذارد و وارد مرحله ثبات و استحکام شود که رژیم بعث صدام با تمام توان خود به یاری شرق و غرب آن را مورد تاخت و تاز قرار داد. در این شرایط، سپاه چاره‌ای نداشت جز اینکه به مقابله با دشمن متجاوز پرداخته و از تمامیت ارضی کشور دفاع کند. در آن زمان، کسی تصور این را نداشت که این نیروی نوپا و بی‌تجربه بتواند معادلات جنگ را تغییر داده و مجری و هدایتگر عملیات‌هایی شود که باعث حیرت ارتش‌های بزرگ دنیا شود. پس از پایان جنگ، سپاه وارد عرصه سازندگی شد و با به میدان آوردن امکانات مهندسی،

سعی در افزایش آبادانی و نوسازی کشور نمود. هم‌زمان با اجرای این طرح‌های بزرگ، قدرت لجستیکی، فناوریانه و نیروی انسانی خود را نیز بهبود بخشید و امروز تبدیل به یکی از قدرتهای برتر خاورمیانه در حوزه نظامی شده است.

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با داشتن مأموریت‌های متنوع که همواره مورد توجه و در صحنه است، باید بتواند با استفاده از روش‌ها و ابزارهای جدید علمی، مهارت رزمی نیروهای انسانی خود را ارتقا دهد. در این میان، داشتن مهارت تیراندازی یکی از شاخص‌های سنجش توانمندی نیروهای مسلح است. تیراندازی یکی از مهم‌ترین مهارت‌هایی است که با در نظر گرفتن اهمیت آن در راه رسیدن به هدف‌های نظامی، باید به بهترین شکل مورد آموزش قرار بگیرد که در این راستا روش‌های مختلفی جهت ایجاد مهارت تیراندازی وجود دارد؛ همچنین علاوه بر شیوه‌های آموزشی باید تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی و تخصص مربیان مربوطه هم مورد توجه باشد تا سپاه بتواند در راستای رسیدن به اهداف ترسیم‌شده گام بردارد.

بیان مسأله:

انقلاب اسلامی با ماهیت دینی و شعارها و گفتمان مکتبی خود و در مواجهه با تهدیدات ابرقدرت‌های شرق و غرب سلطه‌گر که این انقلاب را مانع جدی سلطه و جهان‌گشایی در برابر جهان می‌دید؛ به نهادهایی نیازمند بود که بتواند نیازهای انقلاب را در زمینه‌های گوناگون خصوصاً در برابر هجمه‌های دشمن داخلی و خارجی پاسخ دهد. از این رو، یکی از دستاوردهای بزرگ نظام اسلامی، تأسیس نهاد مقدس سپاه بنا به فرمان حضرت امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی که با حضور عده‌ای از جوانان انقلابی و پیرو راستین معظم له پایه‌ریزی گردید. اصولاً نیروهای مسلح در نظام‌های سیاسی با هدف پاسداری از تمامیت ارضی و استقلال نظام‌ها تشکیل می‌گردد، اما در نظام جمهوری اسلامی براساس اصل ۱۵۰ قانون اساسی، فلسفه کارکرد وجودی سپاه، پاسداری از انقلاب اسلامی و دستاوردهایش تلقی گردید. سپاه پاسداران وظیفه

دفاع از یک انقلاب بزرگ را بر عهده گرفت که مرزهای آن هزاران کیلومتر از مرزهای کشور ما فراتر رفته است. این انقلاب دایره نفوذ و تأثیر فوق العاده بزرگی را ایجاد کرده و صف بندی جهانی را مقابل خود قرار داده است. نیروهایی که در این صحنه جهانی انجام وظیفه می کنند، باید دارای ویژگی هایی باشند که آن ها را در رسیدن به اهداف والای انقلاب اسلامی یاری کند. بی گمان در تمامی نیروهای نظامی دنیا، آموزش تیراندازی نقش برجسته ای را در بین مهارت های اکتسابی دارد و یکی از ملاک های اصلی سنجش توانمندی رزمی محسوب می گردد؛ زیرا این مهارت برای تمامی نیروهای نظامی یکی از پایه های موفقیت و پیروزی در نبرد است. یکی از اولین مهارت هایی که در تربیت و آمادگی نیروهای نظامی زبده، نقش تعیین کننده ای دارد؛ مهارت تیراندازی است. در یک دانشگاه نظامی به عنوان یکی از دانشگاه های مهم نیروهای مسلح، دانشجویان در بدو ورود به سازمان، می بایست با مهارت های تیراندازی آشنا شوند. آنان بعد از طی دوران تحصیل خود در دانشگاه افسری، در یگان های مختلف تقسیم می شوند و باید نیاز سازمان های متنوع را به عنوان یک فرد نظامی برآورده کنند. یکی از نیازهای سازمان های نظامی، نیاز به نیروهایی است که مهارت تیراندازی داشته باشند. لازم به ذکر است که نقش نیروی انسانی کارآمد، در مقابله با سلاح و تجهیزات و تکنولوژی پیشرفته دشمن قابل انکار نیست و صحنه ی درگیری امروز (عراق و سوریه) نیازمند پرورش نیروهایی است که به حداکثر مهارت های لازم برسند. در صورتی که، ارزشیابی های صورت گرفته نشان می دهد که هنوز تا رسیدن به این هدف فاصله داریم. محققان تلاش می کنند تا با انجام این تحقیق بتوانند کمک کنند که خروجی دانشگاه در مسیر کسب مهارت های لازم با توجه به صحنه درگیری در عراق و سوریه قرار بگیرد. حال با توجه به نقش مهارت های تیراندازی برای یک رزمنده و نمرات دانشجویان در مهارت های تیراندازی، محققان در پی مطالعه آسیب شناسی شیوه های آموزش مهارت های تیراندازی دانش آموزان دانشگاه افسری و تربیت پاسداری

هستند و مسأله‌ی اصلی این پژوهش، آسیب‌شناسی شیوه‌های آموزش مهارت تیراندازی در حوزه‌ی تجهیزات و مربیان و همچنین ارائه‌ی پیشنهادات جهت برطرف کردن این آسیب‌ها است.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

اهمیت: با انجام این تحقیق، به حول و قوه الهی دستاوردهای ذیل عاید یک دانشگاه نظامی که مهم‌ترین مرکز تربیت جوانان و آیندگان است، خواهد شد.

- (۱) کمک به وحدت نظر و رویه در اجرای شیوه‌های آموزشی تیراندازی؛
- (۲) ارج نهادن و توجه بیشتر به موضوع مهارت تیراندازی در دانشگاه نظامی؛
- (۳) کمک به بالارفتن نمرات دانشجویان در میادین تیر؛
- (۴) کمک به بالابردن میزان رضایتمندی یگان‌هایی که از خروجی دانشگاه بهره‌مند می‌گردند؛

(۵) صرفه‌جویی در هزینه‌های دانشگاه و تبدیل هزینه‌ها به سرمایه؛

(۶) کمک به ارتقاء ارزش و اعتبار دانشگاه به‌عنوان رده‌ی آموزش دهنده.

ضرورت: در صورت عدم توجه به طرح‌ها و تحقیقات مرتبط با این موضوع، روند حل مشکلات و نارسایی‌های زیر کند خواهد بود.

- (۱) اتلاف وقت در آموزش و صرف هزینه‌های غیرضروری جهت ایجاد مهارت تیراندازی در دانشجویان؛
- (۲) تأثیرگذاری منفی بر افکار نیروها و ناکارآمد نشان دادن شیوه‌های آموزشی دانشگاه؛
- (۳) عدم استفاده صحیح از منابع و نیروی انسانی کارآمد؛
- (۴) عدم شناسایی و رفع آسیب‌های شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی؛
- (۵) استانداردسازی واحد و مشترکی برای شیوه‌های تربیتی در نظر گرفته نخواهد شد.

- اهداف تحقیق:

- هدف اصلی:

- آسیب شناسی شیوه های آموزش مهارت تیراندازی دانش آموختگان یک دانشگاه نظامی

- اهداف فرعی:

- شناخت میزان آسیب شیوه های آموزش تیراندازی مربوط به معایب و نواقص تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی
- شناخت میزان آسیب شیوه های آموزش تیراندازی مربوط به معایب و نواقص تخصص مربیان

- سؤالات تحقیق:

- سؤال اصلی:

- آسیب های موجود در شیوه های آموزش مهارت تیراندازی دانش آموختگان یک دانشگاه نظامی چه میزان است؟

- سؤالات فرعی:

- آسیب های مربوط به شیوه های آموزشی ناشی از نواقص در تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی چه میزان است؟
- آسیب های مربوط به شیوه های آموزشی ناشی از نواقص در تخصص مربیان تیراندازی چه میزان است؟

روش تحقیق:

این تحقیق از نظر نوع کاربردی بوده و از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی، پیمایشی استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق، ۹۸ نفر از دانش آموختگان و مدرسان و نخبگانی است که در این موضوع صاحب نظر بوده اند که به صورت تمام شمار جهت انجام تحقیق انتخاب شده اند. ابزار جمع آوری اطلاعات در این پژوهش پرسشنامه بوده

و از کتاب‌ها، اسناد و مدارک، مجلات و فصلنامه‌های معتبر نیز استفاده شده است.

مبانی نظری:

مفهوم‌شناسی:

- **آسیب‌شناسی:** آسیب‌شناسی یا پاتولوژی از علوم پزشکی به علوم اجتماعی وارد شده و در اصل به معنای مطالعه‌ی علل بیماری و عوارض و علائم غیرعادی است. آسیب ممکن است شکل بالفعل یا بالقوه داشته باشد. به بیان دیگر، می‌تواند شکل احتمالی نیز بیابد. لفظ آسیب از موانع که معمولاً به آسیب‌های خارجی گفته می‌شود و آفت‌ها که معمولاً به آسیب‌های داخلی اطلاق می‌گردد، اعم می‌گردد. در مجموع، می‌توان گفت مقصود از آسیب‌شناسی، شناخت مجموعه آفات و موانعی است که ممکن است به شکل بالقوه و بالفعل پدیده‌ای را تهدید کند (فقیه، ۱۳۷۸: ۱۴).

- **تربیت:** تربیت از ماده «ربو» به معنای افزودن و رشد و نمو آمده است (راغب اصفهانی، ۱۴۲۰ ق: ۳۴۰). تربیت به معنای پروراندن، پرورش، آموختن، تأدیب سیاست، ترقی و برتری و احسان و تفقد به شاگرد و دیگر زیردستان به‌کار رفته است (دهخدا، ۱۳۷۳: ۵۷).

- **شیوه:** به معنی روش مجاز است و هرجایی و موزون از صفات او و با لفظ کردن و دادن و سپردن و طلبیدن و گرفتن و داشتن و بر روی هم شکستن مستعمل طرز و طریق (فرهنگ دهخدا). پس روش: مجموعه شیوه‌ها و تدابیری است که برای شناخت حقیقت و برکناری از خطابه به‌کار می‌رود. به‌طور دقیق‌تر، روش به سه چیز اطلاق می‌شود: مجموعه راه‌ها، مجموعه قواعد، مجموعه ابزار یا وسایل.

- **راه‌کار:** راه‌کار یا همان شیوه، به معنی طرز عمل، روش، رسم، طریقه و سبک است. به‌عبارت دیگر، روش انجام کار و یا ترتیب توالی انجام فعالیت معین، یا روش هدایت، یا طرح اتخاذشده برای اجرای مأموریت می‌باشد که دارای قواره مشخصه‌ای مثل عملی‌بودن، آسیب‌پذیری کم (بدون خسارت غیرقابل قبول) است. مشروح‌بودن

راه کار با توجه به عناصر مربوطه. هر راه کار دارای پنج عنصر است که عبارتند از: ۱- چه؟ نوع عمل؛ ۲- چه وقت؟ زمان عمل؛ ۳- کجا؟ محل عمل و اجرا؛ ۴- چگونه؟ نحوه کاربرد امکانات؛ ۵- چرا؟ منظور از اجرای عمل (رستمی: ۵۱).

- **دانشگاه افسری و تربیت پاسداری:** یکی از دانشگاه های سپاه پاسداران انقلاب اسلامی است. این دانشگاه (در ابتدا پادگان بوده است)، در سال ۱۳۶۵ به عنوان دانشگاه امام حسین (ع) و مرکز علمی سپاه انتخاب شده و در سال ۱۳۸۴ با تدابیر مقام معظم رهبری و سیاست های سپاه به دو دانشگاه تبدیل شده که یکی در حوزه تربیت افسران موردنیاز تا مقطع کارشناسی و دیگری برای دانشجویان مقاطع ارشد و دکترا (دانشگاه جامع) تبدیل شده است.

- **دانش آموختگان:** یکی از دوره های پذیرش افسران دانشگاه افسری است که با مدارک دانشگاهی کاردان به بالا جذب شده و با توجه به سطح تحصیلات در دوره های ۴ و ۹ ماهه مشغول به تحصیل شده و پس از فارغ التحصیلی وارد بدنه سپاه خواهند شد.

مهارت تیراندازی: مهارت تیراندازی، مهارتی اکتسابی است و به کمک توانایی های فیزیکی و فکری پیشرفت می کند. البته، علاوه بر قدرت عضلانی و فکری تیراندازان، نحوه آموزش تیراندازی به آنان نیز تأثیر به سزایی در عملکرد و دقت تیراندازی آنان دارد (ذوالفقاری، ۱۳۸۴: ۱۶).

جهت رسیدن به مهارت تیراندازی، می بایست عوامل یادگیری و تأثیرگذار بر آن را شناخت. این عوامل عبارتند از: دانش روز، محیط، امکانات، تجهیزات، نوع تدریس معلم، عوامل روانی، فیزیک بدنی و... با در نظر گرفتن عوامل یادگیری و به کارگیری آنها، مهارت تیراندازی کسب شده؛ هم با کیفیت و هم در مدت زمان کمتری حاصل می شود.

این پژوهش با موضوع آسیب شناسی روش های آموزش تیراندازی، به معرفی

روش‌های آموزش مهارت تیراندازی (روش‌های آموزش سنتی، نوین و ترکیبی) در دانشگاه امام حسین (ع) می‌پردازد و در ادامه با بررسی عوامل مؤثر بر یادگیری و ایجاد مهارت تیراندازی، دو عامل تخصص مربی و تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی را مورد سنجش قرار داده و فاصله‌ی وضع موجود را با وضع مطلوب می‌سنجد. لذا ابتدا موضوع آسیب‌شناسی را مورد کندوکاو قرار می‌دهیم که عبارت است از: آسیب‌شناسی سازمانی؛ «فرآیند استفاده از مفاهیم و روش‌های علوم رفتاری، به‌منظور تعریف و توصیف وضع موجود سازمان‌ها و یافتن راه‌هایی برای افزایش اثربخشی آن‌ها است» (هریسون، ۲۰۰۳: ۱). اما از آنجا که پایین‌بودن سطح بهره‌وری به مفهوم کارایی و اثربخشی، فقط ناشی از اشکالات و نارسایی‌های عامل انسانی نیست؛ بلکه عوامل دیگری همچون سازمان‌دهی نامناسب، ضعف نظام کنترل، نامناسب‌بودن فرآیندهای کاری و ... نیز در این میان نقش دارند که می‌بایست مورد مطالعه قرار گیرند. واقعیت آن است که یک سازمان، ابعاد متفاوتی از قبیل اهداف، ساختار، نیروی انسانی، تکنولوژی و محیط دارد و برای شناخت مشکلات سازمانی باید هر یک از این ابعاد را بررسی نمود (فرهنگی، ۱۳۷۹: ۳). همچنین، برخی پژوهشگران معتقدند که پدیده سازمان و مدیریت را می‌توان در قالب سه دسته عوامل رفتاری، ساختاری و زمینه‌ای، بررسی و تجزیه و تحلیل نمود. منظور از عوامل رفتاری، کلیه عوامل مربوط به نیروی انسانی که محتوای سازمان را تشکیل می‌دهند؛ مانند انگیزش، روحیه کار و رضایت شغلی. عوامل ساختاری دربرگیرنده مجموعه روابط منظم حاکم بر اجزای داخلی سازمان که بدنه آن را می‌سازند؛ مانند ساختار سازمانی و قوانین و مقررات است و سرانجام عوامل زمینه‌ای، شامل محیط و شرایط بیرونی است که سبب‌ساز عوامل رفتاری و ساختاری هستند (میرزایی، ۱۳۷۷: ۳۱۶). این دسته عوامل را در قالب «مدل سه‌شاخگی» تدوین نموده‌اند که ابعاد اساسی این پژوهش را تشکیل می‌دهد. بدین ترتیب، مدل تحلیلی - کاربردی سه‌شاخگی که به‌نوعی می‌تواند بیانگر نیمرخ سازمانی

باشد، انتخاب گردید. در این پژوهش با به کارگیری مدل مزبور، عواملی که نقش تعیین کننده ای در آسیب های سازمانی دارند، مطالعه و بررسی می گردد. به عبارت دیگر، پس از شناسایی پیامد هر آسیب و بررسی علل و ریشه آن، راه حل های مسأله را کشف و پس از طبقه بندی آسیب ها، راه حل مناسب برای رفع مشکلات پیشنهاد خواهد شد. سازمان ها از تغییرات محیط، تأثیر می پذیرند؛ زیرا به منظور رقابت و حتی بقا بایستی فعالیت های وسیعی را در تطابق با تحولات محیطی انجام دهند. این تغییرات و تحولات هستند که سازمان را مجبور به بهسازی و نوسازی می نمایند.

بهبود سازمان با مرحله آسیب شناسی آغاز می شود؛ آسیب هایی که اگر درست و به موقع شناخته نشوند و نسخه های درمانی مرتبطی برای آن ها پیچیده نشود، سازمان را دچار مشکل می نماید. مطالعات آسیب شناسی سازمانی در گام نخست با آزمایش های مختلف، نوع بیماری سازمان را تشخیص داده و گام بعدی به منظور مداوای بیماری، راهکارها و نسخه های درمانی مرتبط می پیچد و ضمن ایجاد تعادل در سیستم و افزایش بهره وری سازمانی، عواقب مثبتی را برای جامعه و سازمان به بار می آورد. پایین بودن سطح بهره وری (کارایی و اثربخشی) در سازمان، خود معلول و در واقع نشانه بیماری است که ریشه یابی علل آن ها، نیاز به مطالعات آسیب شناسی سازمانی دارد. در این تحقیق، تکنیک ها و الگوهای آسیب شناسی سازمان نظامی نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت. سازمان های نظامی همچون سپاه و ارتش به دلیل سر و کار داشتن با تأمین امنیت کشور و حفظ مال و ناموس مردم از اهمیت فوق العاده ای برخوردار هستند. وجود ارتش و سپاه قوی، علاوه بر حوزه امنیتی، بر حوزه های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی هر کشور (در محیط داخلی و محیط بین المللی) تأثیرگذار است. همان طور که سازمان های انتفاعی از آسیب شناسی به منظور برطرف سازی مشکلات و چالش ها و یا در راه توسعه و بهبود استفاده می کنند؛ سازمان های نظامی نیز به آسیب شناسی (در هر دو بعد پزشکی و توسعه ای) نیاز دارد. در این گونه سازمان ها مجموعه های

متفاوتی برحسب نیاز وجود دارد که آسیب‌شناسی در هرکدام ممکن است به‌طور کلی با دیگری متفاوت باشد؛ چرا که برخی از سیستم‌ها ستادی و برخی صفی است و به دلیل وسعت فعالیت‌ها، هرکدام به‌صورت مستقل اداره و تنها توسط برخی روش‌های پیچیده به هم مرتبط می‌شوند. ضمن اینکه در هرکدام از این مجموعه‌ها نیز می‌توان آسیب‌شناسی را در سطح بخش، واحد، وظیفه و فرد تعمیم داد که لزوماً از الگوی واحد آسیب‌شناسی پیروی نمی‌کند. وضعیتی که سازمان نظامی در آن قرار دارد نیز از نکات مهمی است که می‌باید بدان توجه کرد. این موقعیت که دو گونه و شامل حالت صلح و بحران (جنگ) است؛ هرکدام نیازمند شیوه مناسب آسیب‌شناسی است. در وضعیت جنگ، مسلماً به دلیل درگیری فراوان و صرف هزینه‌های مادی و انسانی، آسیب‌شناس فرصت زیادی ندارد تا نقاط دارای ضعف و یا نقاط قابل توسعه را شناسایی کند. در زمان صلح هر سه نوع آسیب‌مقدماتی، بحرانی و خطرناک (که شرح داده شد) می‌تواند در سازمان نظامی اتفاق بیفتد. با بررسی سازمان توسط متخصصان آسیب‌شناسی (در داخل سازمان، بیرون و یا ترکیبی از این دو)، می‌توان وضعیت سازمان را از لحاظ آسیب‌ها، نوع و شدت آن‌ها و نیز وضعیت توسعه در عوامل موجود (عوامل الگوی منتخب) سنجید. آسیب‌شناسی بر پایه اطلاعات جهت تجزیه و تحلیل و شناخت دقیق‌تر ساختار، تعاملات، رویه عمل‌ها و روش‌ها و سایر عناصر سیستم لازم و ضروری است. به عبارتی آسیب‌شناسی، تشخیص مسئله و کانون علمی آن جهت تعیین اقدامات لازم به‌منظور بهسازی عملکرد سازمان، امری است پایه‌ای و اساسی. آسیب‌شناسی نیازمند نگرشی سیستماتیک و منظم به کل فرایند است و هدف از آن، تشخیص ماهیت و نوع مسأله‌ای است که بروز نموده و نیاز به حل دارد (ممی‌زاده، ۱۳۷۵: ۱۲۹). اما آسیب‌شناسی سازمانی معمولاً بررسی دو حوزه وسیع را ایجاب می‌کند؛ حوزه اول: تشخیص از عوامل تشکیل‌دهنده سازمان انجام می‌شود که شامل بخش‌ها، ادارات، محصولات و روابط بین عوامل و تأثیر متقابل آن‌ها بر هم است؛

و حوزه دوم: آسیب شناسی براساس فرآیندهای سازمانی پایه گذاری شده است که شامل شبکه های ارتباطی، حل گروهی مشکل، تصمیم گیری، سبک های رهبری و اعمال قدرت، روش های برنامه ریزی و تعیین هدف و مدیریت تعارض و رقابت است (فرهنگی، ۱۳۷۹: ۱۶). به طور معمول عوامل ایجادکننده آسیب ها و علل آسیب زا از خارج به سیستم داخلی موجودات زنده وارد و در نظم ساختار درونی و یا کارکردن فرایندهای داخلی آن ها بی نظمی و اختلال ایجاد می نمایند؛ یعنی اساساً عوامل و علل آسیب زا «بیرونی» است. پس در گام های اولیه ی جستجو در آسیب شناسی سازمانی، باید به سراغ خرده سیستم هایی از سازمان که کانون آسیب زا بوده و سرمنشأ آسیب های اصلی سازمان است، برویم. بهترین جا برای تشخیص در داخل سازمان، در بخش هایی از آن است که آسیب ظاهر و نمودار شده است. همچنین مایکل برودیر در مقاله ای با عنوان نقش آسیب شناسی سازمانی در یادگیری سازمان (۲۰۰۸) به بیان ویژگی های آسیب شناسی مناسب در سطح سازمان پرداخته است. اما آسیب ها به دو قسمت تحمیلی (مشکلات مربوط به کار و زندگی روزمره و تسری) و از نظر زمانی خود تسری به سه آسیب ابتدایی، بحرانی، خطرناک و مرگبار تقسیم می شوند.

آموزش:

آموزش، اسم مصدر از واژه آموختن است و به معنای تعلیم دادن، عمل آموختن، راهنمایی و یاددادن است (دهخدا، ۱۳۶۳: ۸۰۰). جان دیویی به نقل از شریعتمداری: آموزش و پرورش دوباره ساختن یا سازمان دادن تجربه است، به منظور اینکه معنای تجربه گسترش پیدا کند و برای هدایت و کنترل تجربیات بعدی، فرد را بهتر قادر سازد (شریعتمداری: ۱۳۷۰، ۱۸). آموزش عبارت از فعالیت هایی است که به منظور ایجاد یادگیری در یادگیرنده، از جانب آموزگار یا معلم طرح ریزی می شود و بین آموزگار و یک یا چند یادگیرنده، به کنش متقابل جریان می یابد (سیف، ۱۳۶۸: ۱۵۰). معمولاً فعالیت هایی را که معلم به قصد آسان کردن یادگیری در یادگیرندگان به تنهایی یا به

کمک مواد آموزشی انجام می‌دهد، آموزش می‌نامند؛ چه این معلم در دبستان و چه در دبیرستان و چه در دانشگاه یا در یک دوره کوتاه کارآموزی به آموزش مشغول باشد. پس بنا به تعریف، آموزش به فعالیت‌هایی گفته می‌شود که با هدف آسان‌ساختن یادگیری از سوی آموزگار یا معلم طرح‌ریزی می‌شود و بین آموزگار و یک یا چند یادگیرنده به صورت یک کنش متقابل جریان می‌یابد. مهم‌ترین منابع تعیین هدف‌های آموزشی، نیازهای شاگردان، نیازهای جامعه و دیدگاه‌های متخصصان است. طبقه‌بندی‌های مختلفی از هدف‌های آموزشی ارائه شده است که معروف‌ترین آن‌ها مربوط به علوم و همکارانش هست که اهداف را به سه حیطه شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی تقسیم می‌کنند و هر حوزه زیرگروه‌هایی را شامل می‌شود (میرکمالی، ۱۳۸۵: ۳۵)؛ اما حیطه شناختی، هدف از حیطه شناختی آن دسته آموزش‌هایی است که بر دانش و اطلاعات و فعالیت‌های ذهنی دانش‌آموزان توجه دارد. تأکید بر یادآوری، تفکر، استدلال، قضاوت و نتیجه‌گیری مربوط به حیطه شناختی است. به طور کلی، شش سطح (دانش، مطلب، به‌کارگیری، تجزیه و تحلیل، ترکیب، ارزشیابی) تعریف می‌کند (میرکمالی، ۱۳۸۵: ۳۵). همچنین هدف از حیطه عاطفی آن دسته از آموزش‌هایی است که به احساسات، عواطف، انگیزه‌ها، هیجانات و درجاتی از پذیرش یا مقاومت توجه می‌شود. دوست‌داشتن، تنفر، نگرانی، علاقه، تعصب، ستودن و ارزش‌گذاری در حیطه اهداف عاطفی آموزش و پرورش قرار می‌گیرد. حیطه عاطفی به پنج سطح (دریافت‌کردن، ارزش‌گذاری، پاسخ‌دادن، سازمان‌دهی، شخصیت‌یافتن از طریق ارزش‌ها) تقسیم می‌شود (میرکمالی، ۱۳۸۵: ۳۵). لذا هدف اساسی این حیطه، تنظیم حرکات فرد و کسب مهارت برای انجام امور مربوط به زندگی است. فعالیت‌های جسمی و عضوی که در کار با دستگاه‌ها و مسائل مادی و مکانیکی دیده می‌شود، از این حیطه هستند. این فعالیت‌ها نیز به یک نوع هماهنگی و همکاری عصبی - جسمی یا روانی - حرکتی نیاز دارد. اموری از قبیل صحبت‌کردن، رانندگی، نوشتن، ورزش و مهارت در کارهای فنی، در

حیطه روانی - حرکتی قرار می گیرند. این حیطه به پنج سطح (مشاهده و تقلید، اجرای مستقل، سطح دقت، هماهنگی حرکات، عادی شدن حرکات) تقسیم می شود (میرکمالی، ۱۳۸۵: ۳۵). آن چیزی که بیش از همه اهمیت دارد این است که این سه حیطه چه ارتباطی با هم دارند؟ پاسخ آن عبارت است از: حیطه های شناختی، عاطفی و حرکتی جنبه ی قراردادی دارند و به منظور سهولت عمل در برنامه ریزی، آموختن و ارزشیابی به عمل آمده است؛ ولی واقعیت امر این است که در اغلب موارد هر سه حیطه در ارتباط با یکدیگر عمل می کنند و نمی توان هر یک را به طور مشخص از دیگری جدا دانست و مرز معین بین آن ها ترسیم کرد. هنگامی که سمت زاویه ی گلوله ای با زاویه یاب قبضه ی خمپاره انداز بسته می شود، فرد لازم است با نحوه ی کار با قبضه ی خمپاره آشنا شده باشد (حیطه ی شناختی) و با علاقه و دلسوزانه این عمل را انجام دهد (حیطه ی عاطفی) و حرکات دست و چشم در تنظیم زاویه یاب روی شاخص به خوبی انجام شود (حیطه ی حرکتی) (معاونت آموزش نرسا، ۱۳۷۸: ۴۶).

زمانی که برای نیروها طراحی عملیات کمین می شود، اصول و قواعد آن را خوب یاد گرفته اند (حیطه ی شناختی) و اگر این کار با دقت و دلسوزی باشد (حیطه ی عاطفی) و زمانی که روی زمین می خواهد اجرا نماید و به دشمن کمین بزند، (حیطه ی حرکتی) است.

الف) یادگیری

آنچه فرد به عنوان واکنش در مقابل محرکی از خود نشان می دهد، رفتار او را بیان می کند. رفتار در اثر یادگیری به وجود می آید؛ بدین جهت «یادگیری اساس فهم رفتار» است. در همه ی یادگیری ها حافظه دخالت دارد، بدین معنی که انسان براساس تجربه هایی که در مورد موضوعی که قبلاً به دست آورده، مورد جدیدی را یاد بگیرد. به بیانی، یادگیری پیوند تجربه های فرد است؛ و از این طریق فرد سازگاری با محیط را به دست می آورد (اشمیت، ۱۳۷۸: ۴۴). فرایند ایجاد تغییر نسبتاً پایدار در رفتار یا توان رفتاری

که حاصل تجربه است گفته می‌شود و نمی‌توان آن را به حالت‌های موقتی بدن مانند آنچه بر اثر بیماری، خستگی یا داروها پدی می‌آید نسبت داد (هیلگارد و مارکیز، ۱۹۶۸: ۳).

براساس تعریف داده شده، یادگیری به تغییر می‌انجامد؛ یعنی بعد از کسب تجربه یادگیری، موجود زنده از جمله انسان، از حالت قبل از کسب تجربه به یک حالت جدید تغییر می‌یابد. این یادگیری چه پیچیده باشد، مانند یادگیری نحوه تیراندازی و چه ساده، چون یادگیری یک شماره تلفن یا نام یک شخص؛ در هر حال، یادگیرنده پس از کسب مهارت در نحوه برخوردش با رویدادها، در مقایسه با زمان پیش از یادگیری، تغییر می‌کند.

(ب) مهارت:

زیرکی و رسایی در کار و استادی و زبردستی است (دهخدا). یک قابلیت، یادگیری است؛ یا به زبانی دیگر، استعداد انجام یا پیش‌بینی نتایج با حداقل صرف زمان و انرژی است (ویکی‌پدیا). مهارت قابلیت است که با اطمینان معین و صرف حداقل انرژی یا زمان کاری به نتیجه برسد. به چندین مشخصه در این تعریف باید توجه داشت: اول آنکه، کار باید به هدف مورد نظر برسد؛ مانند کامل کردن یک پاس در بازی فوتبال یا اجرای بالانس در ژیمناستیک. معمولاً ما در مورد یک مهارت به گونه‌ای متفاوت با یک حرکت فکر می‌کنیم و حرکت ضرورتاً در محیط به هدف خاصی نمی‌رسد، مثل اینکه بدون هدف انگشتان خود را حرکت دهید؛ اما بدیهی است که اجراکننده مهارت، از حرکت به عنوان یک وسیله برای رسیدن به هدف استفاده می‌کند (گاتری، ۱۹۹۵: ۸۳).

(ج) آموزش نظامی:

مجموعه‌ای از اعمال و آموزش‌ها که به وسیله مربیان و به کمک تجهیزات نظامی در محیط‌های خاص، برای یادگیری و ایجاد مهارت‌های نظامی (تیراندازی، تاکتیک،

رزم، آمادگی جسمانی و...) در افراد یا بسیجیان صورت می گیرد (حسن دوست، ۱۳۸۳: ۱۹).

(د) تیراندازی:

به پرتاب یا شلیک کردن تیر به وسیله کمان یا تفنگ گفته می شود (ویکی پدیا). تیراندازی، عبارت است از شلیک تیر توسط سلاح (بادی، شکاری، جنگی) به سمت هدف مشخص (دیواندری، ۱۳۸۹: ۱۶).

منظور از تیراندازی با سلاح کلاشینکف، در مسافت ۱۰۰ متری با گلوله جنگی در میدان تیر به سیبل استاندارد است.

(ه) مهارت تیراندازی:

یکی از خصوصیات افراد نظامی میزان مهارت آن‌ها در امر تیراندازی است؛ بدین معنا که افراد نظامی باید بعد از آموزش‌های لازم، قادر باشند عمده‌ی تیرهای سلاح خود را به هدف مشخص بزنند. مهارت مذکور، مهارتی اکتسابی است و به کمک توانایی‌های فیزیکی و فکری پیشرفت می کند (اجتهاد و ذوالفقاری، ۱۳۸۴: ۱۶). منظور از مهارت تیراندازی، میزان دقت تیراندازان در امر تیراندازی است. جهت سنجش مهارت تیراندازی از آزمون تیراندازی در مسافت ۱۰۰ متری با اسلحه کلاش در دامنه نمرات ۰ تا ۱۰۰ استفاده می شود (دستورالعمل شماره ۲)، حداقل نمره قبولی در این آزمون ۶۵ است. آمادگی جسمانی در تیراندازی: تیراندازی فنی است که وابسته به تکنیک قدرت بدنی و میل به کسب پیروزی در فرد تیرانداز است. تمرینات بدنی کافی در جهت کسب حالت‌های خوب بدنی، امری کاملاً ضروری است. اگر فرد از لحاظ بدنی فعال نباشد، نمی تواند از سلاح خود انتظار داشته باشد که در تمام طول مسابقه در دست‌هایش محکم و بدون لرزش باقی بماند. تحقیقات جدید نشان داده که هدف‌گیری فشار زیادی را روی عضلات و دستگاه عصبی وارد می کند؛ به گونه‌ای که در پایان تیراندازی، در نتیجه کم‌خونی در عضلات و بافت عصبی، تغییرات مشخصی در نوار

قلبی تیراندازان دیده شده است. همچنین زمان مرحله بازگشت به حالت اولیه، یعنی زمانی که برای اعصاب و عضلات لازم است که بعد از هشت بار شلیک به حالت استراحت درآیند، نیز افزایش می‌یابد. این تغییرات در نتیجه کاهش اکسیژن به وجود می‌آید؛ که خود این کاهش در نتیجه توقف تنفس هنگام هدف‌گیری است. کمبود اکسیژن روی عضلات ظریف مانند عضلات مژگانی چشم اثر می‌گذارد و باعث کاهش تطابق چشم می‌گردد (اجتهاد و ذوالفقاری، ۱۳۸۴: ۵۴). اما نیروها باید روش‌های آموزشی مهارت تیراندازی که جزء اصول تیراندازی می‌باشند را هم فرا بگیرند و مهارت در تیراندازی، از مؤلفه‌های مهم در تعیین سرنوشت نبرد و غلبه بر دشمن است. برای آموزش مهارت تیراندازی، روش‌های مختلفی وجود دارد. یک روش مرسوم که به‌طور سنتی در مراکز آموزش نظامی و باشگاه‌های ورزشی انجام می‌شود، تمرین با گلوله‌های واقعی است. استفاده از گلوله‌های واقعی ضمن فراهم‌سازی وضعیتی بسیار نزدیک به محیط عملیاتی، امکان آشنایی تیرانداز با توانایی‌ها و شرایط لازم برای تیراندازی موفق را نیز فراهم می‌کند؛ اما با توجه به مخاطرات تیراندازی با گلوله‌های واقعی، در بسیاری از مراکز آموزشی از آموزش و تیراندازی بدون شلیک (تمرین خشک) استفاده می‌شود. روش آموزش مهارت تیراندازی بدون استفاده از گلوله‌های واقعی، منحصر به تمرین خشک نیست و در سال‌های اخیر از دو شیوه دیگر نیز در ارتقای مهارت تیراندازی استفاده شده است. یکی از این روش‌ها، استفاده از سالن تیراندازی بادی است. روش دیگر، استفاده از شبیه‌سازهای آموزش تیراندازی است که ریشه در تحولات فناوری و گسترش استفاده از رایانه‌ها در آموزش دارد (جوینس، ۲۰۱۲).

استفاده از شبیه‌سازهای آموزش تیراندازی، مرهون ایده آموزش برنامه‌ای است. اندیشه آموزش برنامه‌ای نخستین بار در مقاله‌ای تحت عنوان «علم یادگیری و هنر آموزش» منتشر شد. در این مقاله ضمن برشماری معایب روش‌های مرسوم آموزش و

یادگیری، آموزش برنامه‌ای به‌عنوان وسیله‌ای برای رفع معایب پیشنهاد شد. رمی زفسکی، دو دلیل برای جذابیت رایانه و انگیزه به به‌کارگیری آن در آموزش ذکر کرد: ۱) کامپیوتر را می‌توان برنامه‌ریزی کرد که راهبرد آموزش خاص را کاملاً منطبق با برنامه اجرا کند. ۲) قابلیت کامپیوتر در جمع‌آوری، نگهداری و تجزیه و تحلیل داده‌ها، این ابزار را برای تحقیق، ایده‌آل می‌سازد (رمی زفسکی، ۱۳۷۹: ۲۶۸). اما بعد از بیان مطالب بالا باید نقش مربی و تجهیزات را این‌گونه بیان نمود که مربی، نقش تعیین‌کننده‌ای در سرنوشت شاگردان خود دارد و علاوه بر تأثیرات ایمانی و اخلاقی که بر روح و روان ایشان می‌گذرد؛ در بالا بردن توان علمی و شکل دادن به وضعیت فکری آنان نیز بسیار مؤثر است. لذا مربی مطلوب کسی است که به فهم و درک مسائل ماده درسی خود اکتفا نکرده و تا حد توان دامنه معلومات خود را گسترده می‌دهد تا بتواند پاسخگوی نیازهای مختلف شاگردان باشد. حال باید یک مربی مطلوب دارای ویژگی‌هایی مانند ایمان به خدا، هدف‌داری، اخلاص، داشتن بیان شیوا، داشتن قلم خوب، هدایتگری، مدیریت و غیره باشد (شاهقلیان، ۱۳۹۶: ۵۲).

اما وضع موجود تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی که یک استاد برای دانش‌آموخته بیان می‌کند به شرح ذیل بیان می‌شود:

سلاح: سلاح‌های موجود در دانشگاه جهت انجام تیراندازی اصلاً نو و استاندارد نیست. اکثر سلاح‌ها بازسازی شده است و با استاندارد فاصله دارد. همچنین مهمات موجود در دانشگاه متأسفانه از یک مدل نیست، به فرض مثال تعدادی ساخت کشور روسیه، تعدادی ساخت چین و تعدادی ساخت کشور ایران است. با توجه به متفاوت بودن حالت آیرودینامیک مرمی و وزن باروت فشنگ‌ها، جمع تیر هرکدام متفاوت است؛ به همین دلیل نباید انتظار نمره بالا از تیراندازی داشته باشیم. سیبل: ابلاغیه‌های متفاوتی در رابطه با کاغذ سیبل موجود است و بارها پیش آمده که در نظارت‌های ستادی، مسئولین این ابلاغیه‌ها را رد می‌کنند. در حال حاضر هیچ هماهنگی

در رابطه با کاغذ سیبل بین نیروهای مسلح وجود ندارد و هرکدام کاغذ سیبل مخصوص خود را دارا است؛ به همین دلیل نمرات تیراندازی بین نیروهای مسلح متفاوت است. سالن تیراندازی: تنها سالن تیراندازی در دانشگاه با چهل خط تیراندازی، جوابگوی جمعیت دانشجویان ورودی نمی‌باشد. در انتها میداین تیر: هیچ ابلاغیه‌ای در خصوص استاندارد میداین تیر در دانشگاه موجود نیست و میداین تیر دانشگاه از استاندارد فدراسیون جهانی تیراندازی الگو گرفته است. میداین تیر جهت ارتقاء مهارت تیراندازی باید به سمت میداین الکترونیکی حرکت کنند که در حال حاضر مسئولین مشغول به ساخت این میدان در دانشگاه می‌باشند (مصاحبه با جناب سرهنگ اعرابی، مسئول مرکز ارتقاء تیراندازی دانشگاه افسری و تربیت پاسداری).

یافته‌های تحقیق

آمار تحلیلی (استنباطی)

-تحلیل سؤالات پژوهش:

الف) سؤال فرعی اول: آسیب‌های مربوط به شیوه‌های آموزشی مهارت

تیراندازی ناشی از نواقص در تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی چه میزان است؟

همان‌گونه که مشاهده شده کلیه گویه‌های بررسی آسیب‌های مربوط به تجهیزات

آموزشی و کمک آموزشی دانشجویان از معناداری لازم برخوردار بوده‌اند و همه گویه‌ها

دارای میانگین بالای حد متوسط بوده‌اند که نشان‌دهنده تأیید این گویه‌ها توسط

پاسخ‌دهندگان بوده است.

جدول ۱- آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵	حداکثر	۰/۳۶۱۱	انحراف معیار	۴/۳۱۳۷	میانگین
۵۱	تعداد	۱/۸۰	دامنه تغییر	۴/۴۰۰۰	میانه
		۳/۲۰	حداقل	۴/۵۰	نما

میانگین بُعد آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان از میانگین متوسط بالاتر است؛ یعنی دانشجویان تأثیر آسیب‌های ناشی از نواقص در تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی را در شیوه‌های آموزشی بسیار بالا ارزیابی کرده‌اند. مطابق نمودار ۲: نمودار هیستوگرام بُعد آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان، همچنین براساس آزمون تی استیودنت، بعد آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی (دانشجویان) عبارت است از:

جدول ۲- آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان

معناداری	مقدار t	میانگین	تعداد	متغیر
۰/۰۰۰	۲۵/۹۸۰	۴/۳۱	۵۱	آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان

از جدول ۲ چنین ملاحظه می‌شود معنی‌داری گویه‌های مربوط به آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر است؛ بدین معنی تفاوت بین معنی‌داری محاسبه شده و گزینه متوسط معنی‌دار است. این نشان‌دهنده این موضوع است که با توجه به میانگین بالا و معناداری، دانشجویان تأثیر آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی در شیوه‌های

آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را بالا دانسته‌اند. اما آسیب‌های مربوط تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی (مربیان) جدول ۳ عبارت است از:

جدول ۳- آسیب‌های مربوط تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی (مربیان)

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۴/۰۲۲	انحراف معیار	۰/۴۳۵۸	حداکثر	۴/۷۹
میانه	۴/۰۰۰۰	دامنه تغییر	۱/۹۳	تعداد	۲۵
نما	۳/۸۶	حداقل	۲/۸۶		

میانگین مربوط به بعد آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی توسط مربیان ۴/۰۲۲ است؛ که با توجه به دامنه تغییر ۱/۹۳ و حداقل ۲/۸۶ و حداکثر ۴/۷۹، این میانگین از میانگین متوسط بالاتر است؛ یعنی مربیان تأثیر آسیب‌های ناشی از نواقص در تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی در شیوه‌های آموزشی را بالا ارزیابی کرده‌اند. و نمودار هیستوگرام بعد آسیب‌های مربوط تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی مربیان

جدول ۴: آزمون تی استیودنت بعد آسیب‌های مربوط تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی (مربیان)

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معناداری
آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی مربیان	۲۵	۴/۰۲۲	۱۱/۷۳۵	۰/۰۰۰

در جدول بالا چنین ملاحظه می‌شود که معنی‌داری گویه‌های مربوط به آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر است؛ بدین معنی تفاوت معنی‌داری محاسبه شده و گزینه متوسط

معنی دار است؛ و این نشان دهنده این موضوع است که با توجه به میانگین بالا و معناداری، مربیان تأثیر آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی را در شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی بالا دانسته‌اند.

جدول ۵- مقایسه تطبیقی آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی از دید

دانشجویان و مربیان

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معناداری
آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی دانشجویان	۵۱	۴/۳۱	۲۵/۹۸۰	۰/۰۰۰
آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی مربیان	۲۵	۴/۰۲۲	۱۱/۷۳۵	۰/۰۰۰

همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی از دید دانشجویان از نمره ۱،۰۰، ۸۶/۲ و از دید مربیان ۸۰/۴ است که هر دو گروه تأثیر آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی در آموزش مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را بالا و قابل توجه تشخیص داده‌اند و در این بین، دانشجویان با توجه به ارتباط مستقیم با تجهیزات آموزشی و کمک‌آموزشی این تأثیر را کمی بیشتر از مربیان تشخیص داده‌اند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

(ب) سؤال فرعی دوم: آسیب‌های مربوط به شیوه‌های آموزشی مهارت

تیراندازی ناشی از نواقص در تخصص مربیان چه میزان است؟

جدول ۶- آسیب‌های مربوط به شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از نواقص در

تخصص مربیان

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۴/۸۱	حداکثر	۰/۳۴۴۱	انحراف معیار	۴/۱۰۴۶	میانگین
۵۱	تعداد	۱/۴۳	دامنه تغییر	۴/۰۹۵۲	میانه
		۳/۳۸	حداقل	۴/۱۹	نما

میانگین مربوط به بُعد آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان دانشجویان ۴/۰۹۵۲ است که با توجه به دامنه تغییر ۱/۴۳ و حداقل ۳/۳۸ و حداکثر ۴/۸۱ این میانگین از میانگین متوسط بالاتر است؛ یعنی دانشجویان تأثیر آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان را بالا ارزیابی کرده‌اند؛ و نمودار هیستوگرام بعد آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان دانشجویان

جدول ۷- مطابق آزمون تی استیودنت بعد آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی

ناشی از تخصص مربیان (دانشجویان)

معناداری	مقدار t	میانگین	تعداد	متغیر
۰/۰۰۰	۲۲/۹۱۹	۴/۱۰۴۶	۵۱	آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان دانشجویان

در جدول بالا چنین ملاحظه می‌شود معنی‌داری گویه‌های مربوط به آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان دانشجویان از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر است؛ بدین معنی تفاوت معنی‌داری محاسبه شده و

گزینه متوسط معنی دار است. این نشان دهنده این موضوع است که با توجه به میانگین بالا و معناداری، دانشجویان تأثیر آسیب‌های مربوط به شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان، در شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را بالا تشخیص داده‌اند.

جدول ۸- آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان (مربیان و

فرماندهان)

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۴/۸۰	حداکثر	۰/۵۴۲	انحراف معیار	۳/۹۶۸	میانگین
۲۵	تعداد	۲/۱۰	دامنه تغییر	۴/۱۰۰۰	میانه
		۲/۷۰	حداقل	۴/۱۰	نما

میانگین مربوط به بُعد آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان توسط مربیان ۳/۹۶۸ است، که با توجه به دامنه تغییر ۲/۱۰ و حداقل ۲/۷۰ و حداکثر ۴/۸۰ این میانگین از میانگین متوسط بالاتر است؛ یعنی مربیان تأثیر آسیب‌های ناشی از تخصص مربیان در شیوه‌های آموزشی را بالا ارزیابی کرده‌اند؛ و نمودار هیستوگرام بعد آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان و همچنین مطابق آزمون تی استیودنت بعد آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان (مربیان و فرماندهان) عبارت است از:

جدول ۹- آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معناداری
آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان	۲۵	۳/۹۶۸	۸/۹۲۷	۰/۰۰۰

در جدول بالا چنین ملاحظه می‌شود که معنی داری گویه‌های مربوط به آسیب

شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان آموزشی از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک‌تر است. بدین معنی تفاوت معنی‌داری محاسبه شده و گزینه متوسط معنی‌دار است. این نشان‌دهنده این موضوع است که با توجه به میانگین بالا و معناداری، مربیان تأثیر آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان را در شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی بالا دانسته‌اند.

جدول ۱۰- مقایسه تطبیقی آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان از دید دانشجویان و مربیان

متغیر	تعداد	میانگین	مقدار t	معناداری
آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان از دید دانشجویان	۵۱	۴/۱۰۴۶	۲۲/۹۱۹	۰/۰۰۰
آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان از دید مربیان	۲۵	۳/۹۶۸	۸/۹۲۷	۰/۰۰۰

همان‌گونه که در جدول بالا مشاهده می‌شود آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان از دید دانشجویان از نمره ۱,۰۰، ۸۲/۰۹۲ و از دید مربیان ۷۹/۳۶ است که هر دو گروه تأثیر آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان در آموزش مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را بالا و قابل توجه تشخیص داده‌اند و در این بین دانشجویان با توجه به ارتباط مستقیم و تعامل بیشتر با مربیان این تأثیر را کمی بیشتر از مربیان تشخیص داده‌اند.

در آزمون فریدمن، بین اثرگذاری آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان و آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از نواقص

تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی توسط دانشجویان، تفاوت وجود ندارد.

جدول ۱۱- ابعاد آسیب شناسی شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی دانش آموزان دانشگاه نظامی

میانگین	ابعاد آسیب شناسی شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی دانش آموزان دانشگاه نظامی	
۱/۳۳	آسیب شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان	
۱/۶۷	آسیب شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از نواقص تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی	
معناداری: ۰/۰۱۷	درجه آزادی: ۱	مربع کای: ۵/۶۶۷

نتایج جدول فوق نشان می دهد معنی داری محاسبه شده برای عوامل بالا از معنی داری در سطح آلفای ۰,۰۵ کوچک تر است؛ لذا بین دو بعد آسیب شناسی شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی دانش آموزان دانشگاه نظامی توسط دانشجویان تفاوت معنی دار وجود دارد. به طوری که آسیب شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از نواقص تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی در رتبه اول، آسیب شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان در رتبه دوم قرار دارد.

در آزمون فریدمن بین اثرگذاری آسیب شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان و آسیب شیوه های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از نواقص تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی توسط مربیان، تفاوت وجود ندارد.

جدول ۱۲- ابعاد آسیب‌شناسی شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی

میانگین	ابعاد آسیب‌شناسی شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی	
۱/۴۸	آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان	
۱/۵۲	آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از نواقص تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی	
معناداری: ۰/۸۴۱	درجه آزادی: ۱	مربع کای: ۰/۰۴۰

نتایج جدول فوق نشان می‌دهد معنی‌داری محاسبه شده برای عوامل بالا از معنی‌داری در سطح آلفای ۰,۰۵ بزرگ‌تر است، لذا بین دو بعد آسیب‌شناسی شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی توسط مربیان تفاوت معنی‌دار وجود ندارد. مربیان تأثیر این دو مؤلفه از تخصص مربیان و نواقص تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی در آموزش مهارت دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را یکسان تشخیص داده‌اند.

نتیجه‌گیری:

با توجه به تحلیل‌های صورت گرفته، میزان آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی از معناداری لازم برخوردار بوده‌اند و همه گویه‌ها دارای میانگین بالای حد متوسط به بالا بوده و همچنین از دید دانشجویان از نمره ۱,۰۰، ۸۶/۲ و از دید مربیان ۸۰/۴ است که هر دو گروه تأثیر آسیب‌های مربوط به تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی در آموزش مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را بالا و قابل توجه تشخیص داده‌اند و در این بین دانشجویان با توجه به ارتباط مستقیم

با تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی این تأثیر را کمی بیشتر از مربیان تشخیص داده‌اند. همچنین شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان (توسط دانشجویان) از معناداری لازم برخوردار بوده‌اند و همه گویه‌ها دارای میانگین بالای حد متوسط بوده‌اند که نشان‌دهنده تأیید این گویه‌ها توسط دانشجویان بوده است؛ و نمرات کسب‌شده در حیطه میزان آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان (از دید دانشجویان) از نمره ۱۰۰، ۸۲/۰۹۲ و از دید مربیان ۷۹/۳۶ است که هر دو گروه تأثیر آسیب شیوه‌های آموزشی مهارت تیراندازی ناشی از تخصص مربیان در آموزش مهارت تیراندازی دانش‌آموختگان دانشگاه نظامی را بالا و قابل توجه تشخیص داده‌اند و در این بین، دانشجویان با توجه به ارتباط مستقیم و تعامل بیشتر با مربیان این تأثیر را کمی بیشتر از مربیان تشخیص داده‌اند.

پیشنهادهات:

این پیشنهادها در دو حوزه عبارت است از: حوزه تجهیزات آموزشی و

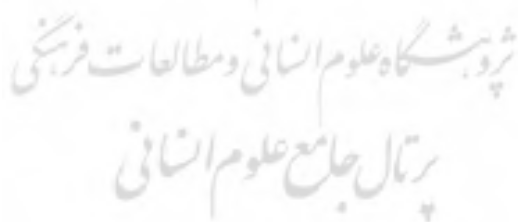
کمک آموزشی

- ۱) خریداری مهمات یکسان و با کیفیت؛
- ۲) احداث میداین تیر الکترونیکی؛
- ۳) احداث میدان تیر تاکتیکی؛
- ۴) احداث میدان تیر شبیه‌سازی‌شده با توجه به مناطق درگیری (شمال غرب، سوریه، عراق)؛
- ۵) پیگیری برای بالابردن حجم مهمات در دستورالعمل‌های ابلاغی؛
- ۶) به‌روز کردن سلاح‌های کمک آموزشی (تفنگ بادی)؛
- ۷) احداث سالن شبیه‌ساز تیراندازی (تیراندازی رایانه‌ای) با توجه به حجم دانشجویان؛
- ۸) خرید سلاح‌های آکبند و دقیق جهت جایگزینی سلاح‌های بازسازی‌شده؛

- (۹) تهیه‌ی سیبل نمره یکسان و مورد تأیید ستاد کل نیروهای مسلح (با توجه به تنوع سیبل موجود در یگان‌ها)؛
- (۱۰) در اختیار قرار دادن سلاح برای فراگیران به مدت مشخص برای آشنایی کامل و تمرینات خشک.

همچنین در حوزه تخصص مربیان:

- (۱) برگزاری دوره‌های عرضی توانمندسازی برای مربیان؛
- (۲) استفاده از مربیان متخصص و باتجربه؛
- (۳) اعزام مربیان به مناطق عملیاتی جهت کسب تجربه؛
- (۴) حضور مربیان جوان در کلاس به‌عنوان کمک‌مربی اساتید باتجربه؛
- (۵) فراهم نمودن شرایط برای مربیان جهت فعالیت‌های پژوهشی و علمی مرتبط با موضوع تدریس.

منابع:

- ۱) اشمیت (۱۹۹۱). یادگیری حرکتی و اجرا (از اصول تا تمرین)، ترجمه دکتر مهدی نمازی زاده. تهران: انتشارات سمت.
- ۲) اجتهد، سیده زیبا و ذوالفقاری، سید حسن (۱۳۸۴). سیل های کمکی. تهران: نشر پرسیس.
- ۳) اعرابی، سید مصطفی (۱۳۹۲). اصول مهارت تیراندازی. تهران: انتشارات دانشگاه امام حسین (ع).
- ۴) حسن دوست، محمد (۱۳۸۳). فرهنگ ریشه‌شناختی زبان فارسی. تهران: نشر آثار.
- ۵) جویس بروس، کالهن امیلی و دیوید هاپکینز (۱۳۸۵). الگوهای یادگیری ابزارهایی برای تدریس، مترجمین محمود مهر محمودی و لطفعلی عابدی. تهران: انتشارات سمت.
- ۶) دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۳). فرهنگ دهخدا، ج ۴، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۷) دیواندری، سیدحسن (۱۳۸۵). مطالعه و ارزیابی رابطه ویژگی‌های آنروپومتری و کیفیت تیراندازی با تفنگ بادی و خفیف. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، رشته تربیت بدنی، دانشگاه امام حسین (ع).
- ۸) ذوالفقاری. (۱۳۸۴). اصول مهارت تیراندازی. تهران: انتشارات دانشگاه امام حسین (ع).
- ۹) شاهقلیان، رضا (۱۳۹۶). عوامل و راهکارهای عملی افزایش مهارت تیراندازی تهران: دانشگاه افسری امام حسین (ع).
- ۱۰) صلیبا (۱۳۷۰). واژه‌نامه فلسفه و علوم اجتماعی، ترجمه کاظم برگ نیسی و صادق سجادی، انتشارات تهران.
- ۱۱) فرهنگی، علی اکبر و همکاران (۱۳۷۹). پروژه بررسی و شناخت وضع موجود شرکت آب منطقه‌ای کرمان: ارائه اولویت‌های تحقیقات جهت حل برخی از مشکلات سازمان و افزایش بهره‌وری، مجری: مرکز پژوهش‌های کاربری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران.
- ۱۲) ممی‌زاده، جعفر (۱۳۷۵). دانش بهسازی و نوسازی سازمان، چاپ اول، تهران: انتشارات روایت.
- ۱۳) میرزایی اهر نجانی، حسن (۱۳۸۱). طرح تفصیلی گسترش افقی نو در شناخت و

- آسیب‌شناسی سازمان عمومی و دولتی ایران (آب منطقه‌ای غرب)، تیرماه.
- ۱۴) میرزایی اهرنجانی، حسن (۱۳۷۷). تجزیه و تحلیل عوامل مؤثر بر وجدان کار و انضباط اجتماعی در سازمان، تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد قزوین.
- ۱۵) میرکمالی، محمد (۱۳۸۵). رهبری و مدیریت آموزشی، تهران: نشر یسپرون.
- ۱۶) معاونت آموزش نیروی زمینی سپاه (۱۳۹۱). دستورالعمل اجرای میدان تیر سبک.
- ۱۷) معاونت آموزشی نیروی زمینی (۱۳۷۸). جنگ‌افزار شناسی.
- ۱۸) معینی، مسعود (۱۳۸۷). اصول مهارت تیراندازی. تهران: انتشارات دانشکده فرماندهی و ستاد آجا.

